

El Museu d'Història de Girona commemora el 50è aniversari de la mort d'Antoni Varés

---

- *La mostra, que porta per títol "Antoni Varés en el record" es podrà visitar a l'antic celler del convent de Sant Antoni fins el diumenge 3 d'abril.*
-

El regidor delegat de Cultura, Carles Ribas inaugura avui, a les set del vespre, dia en què farà cinquanta anys de la mort d'Antoni Varés, una mostra temporal d'homenatge en el Museu d'Història de Girona.

L'exposició presenta diversos treballs artístics de Varés, cedits per la seva filla, Albina Varés i de Batlle, i per l'Arxiu Municipal de Girona. Es tracta de cartells publicitaris i de cinema, olis i gouaches, o elements de publicitat comercial de diferents establiments de Girona. També s'hi poden veure fragments, alguns inèdits, de les primeres filmacions i produccions cinematogràfiques d'Antoni Varés, gràcies a la col·laboració del Centre de Recerca de la Imatge de Girona, que n'ha fet la tria i el muntatge. Igualment, la mostra recull alguns objectes personals i paradigmàtics d'Antoni Varés, utilitzats en la seva feina de cineasta i artista, entre ells, la càmera amb la qual va filmar les seves primeres pel·lícules i alguns altres elements d'atrezzo i ambientació, que tenen un component entranyable de personalitat, delicadesa i singularitat.

La mostra es podrà visitar de manera gratuïta fins el dia 3 d'abril, en horari d'obertura del Museu, de les 10.30 fins les 17.30 de dimarts a dissabte, i de 10.30 a 13.30 els diumenges i festius.

La figura d'Antoni Varés (**Llagostera, 23 de maig de 1909 - Girona, 2 de març de 1966**) a l'ambient cultural de la Girona de la postguerra representa sobretot l'aportació d'un creador crescut en els valors de la llibertat i del cosmopolitisme del París dels anys vint.

El seu pare, funcionari de correus, pintor afeccionat i amant de l'art en general, va procurar despertar-li des de molt petit el sentiment artístic. Va assistir a l'Escola de Belles Arts de Llagostera, on el professor Rafael Mas l'inicià en les bases de l'art. Quan es va traslladar a Girona continuà adquirint i perfeccionant coneixements a l'Escola Municipal de Belles Arts. El seu tarannà inquiet el portà a marxar a França amb només disset anys. Instal·lat a París, seguia així el camí de molts altres joves catalans enlluernats per les notícies que arribaven de la capital francesa, que en aquell moment era considerada l'epicentre de la creativitat. Allà, va estudiar i treballar les arts

gràfiques i amb l'experiència adquirida es converteix en un expert del que seria el seu ofici: Grafista i Cartellista..

Quan el 1930 torna a Girona per fer el servei militar, ja portava 4 anys vivint a París desenvolupant les seves tasques de cartellista per a publicitar espectacles de locals tant prestigiosos com el Théâtre de l'Empire, La Gayte Lyrique, el Moulin Rouge o el Théâtre du Chatelett i també de mantenir contacte amb el món del cinema com a *hobby*, arribant a fer d'extra en alguns films de René Clair. Acabat el període de la mili, torna a marxar a París, fins que el 1935 per motius familiars torna definitivament a Girona.

La figura d'Antoni Varés a l'ambient cultural de la Girona de la postguerra representa sobretot l'aportació d'un creador crescut en els valors de la llibertat i del cosmopolitisme del París dels anys vint. La dimensió de l'artista ultrapassa el seu coneixement com a pioner del cinema amateur a la ciutat, ja que va canalitzar també el seu esperit creatiu a través de la pintura, la caricatura i la fotografia.

La seva obra fou extensa i entre els seus dissenys cal destacar els papers impresos de marques comercials i d'establiments, i molt especialment els cartells, que fonamentalment abracen tres grans temes: Actes religiosos per encàrrec del bisbat de Girona, Festes i celebracions locals en gran part dedicats a les orquestres i cobles i per últim els relatius a actes esportius, sobretot els promoguts pel GEiEG. Eren de fet tres formes bàsiques d'esbarjo autoritzades i controlades per la política dels anys de la postguerra. Ben diferents a les que havia après i treballat a París els anys 30.

Conegut i recordat com a pioner del cinema amateur a Girona, Varés va deixar un bagatge filmogràfic de 59 pel·lícules catalogades, algunes, encara, inèdites o molt poc conegudes. La dimensió de l'artista ultrapassa la del coneixedor i introductor del cinema a la ciutat, ja que va destacar també per la seva creativitat, en pintura, caricatura i fotografia.

Cartellisme

Un dels fets que més el degué enlluernar quan va arribar a París fou la importància atorgada a les lletres de text en els cartells. Per a tots els cartellistes, el text era el motiu central del cartell. Una tipografia de pal, neta i llegible i unes imatges sintètiques i de cert regust avantguardista.

Així doncs, els cartells de Varés realitzats a la capital francesa es normal que responguin a aquests trets generals. La selecció que hem fet per aquesta petita mostra, podem observar el cartell intítulat POLO, o bé el de la Brigitte Helm. Tant els caràcters arrengrerats a la part inferior, com a base de la imatge, com aquesta mateixa, d'una gran força i moviment, recullen la tendència del moment.

La seva obra

Un dels vessants creatius més íntims i espontanis d'Antoni Varés era la pintura. Passava d'una tècnica a l'altra per poder plasmar en cada moment el que fos, i amb l'estil que més li convingués. Jordi Soler, parlant sobre Varés deia que: "disposava d'un poderós as a la màniga: l'ofici de pintor. Tenia escola, tenia acadèmia, i això, per a qui vol ser tingut com a artista, és un valor indispensable, una condició *sine qua no*. Dins la seva producció artística hi trobem dibuixos, aquarel·les, olis i aiguades, dels quals podem remarcar la sèrie de dibuixos de París i una col·lecció de caricatures i

retrats de personatges parisencs del món de l'espectacle, on figuren dedicatòries dels artistes retratats.

La temàtica constant en la seva obra, tant en les aquarel·les com en els dibuixos a tinta, són les marines, el paisatge urbà, les cases de l'Onyar, el campanar de St. Feliu així com també els recons i placetes del barri vell de Girona i Llagostera, el seu poble natal.

Tot i que habitualment la seva obra segueix tendències naturalistes cal destacar alguna obra de clara influència cubista. Es tracta d'unes figures masculines, (una de les quals, podreu contemplar avui aquí exposada) realitzades en la seva darrera etapa que revelen la intenció de recuperar l'estil de l'època de París, aquell que va definir més particularment la globalitat de la seva obra.

Varés i el cinema

Però el pare es principalment conegut i recordat com a pioner del cinema amateur a Girona. La seva trajectòria com a grafista, pintor i fotògraf ha quedat sempre en segon terme. Els darrers anys de la seva vida va compaginar la seva tasca docent com a professor de dibuix a l'Escola taller de St. Narcís amb el disseny gràfic a l'empresa de bosses de papers "Emília Vila", però per sobre de tot cultivà la seva passió pel cinema d'una manera molt especial i intensa, aconseguint els millors premis i crítiques de la seva carrera cinematogràfica.

Malgrat una vida breu, Antoni Varés ens ha deixat un bagatge filmogràfic de 59 pel·lícules catalogades, un volum important tenint en compte que es varen realitzar en una època de mancances tècniques, en les qual els pioners del Setè Art se les havien d'empescar amb més imaginació i improvisació que no pas recursos i mitjans, que en cas d'existir, difícilment tenien al seu abast.

Una altra faceta d'aquest artista, són els dibuixos originals pensats per fer pel·lícules d'animació, espots publicitaris, capçaleres de contes infantils o quaderns per pintar que, tot i ser una aportació menor en comparació amb la seva filmografia, o comparant-la amb els treballs plàstics de cartellista, retratista, caricaturista, dissenyador gràfic.. etc. no deixen de tenir el valor d'haver-los realitzats a la dècada dels 40 en plena postguerra, llançant-se a l'aventura de fer anuncis publicitaris i curts d'animació en uns moment difícils per trobar matèries primeres com els acetats, o un laboratori per al revelatge de la pel·lícula.

Si entrem a analitzar l'obra fílmica d'A. Varés, entre els seus films d'argument, cal fer una distinció entre les primeres pel·lícules, de caràcter naïf, i els treballs més elaborats dels darrers anys de la seva carrera, que observant-les des d'una perspectiva actual testimoniem el trànsit de guions per a cinema mut cap als pensats per el cinema sonor.

La 1a. pel·lícula de ficció filmada a Girona anomenada "El rapte de M. Rosa" de l'any 1930, es un senzill melodrama romàntic que encaixa amb el gusts popular d'aquella època- Una noia en perill que és rescatada al darrer moment per un valent i atractiu noi, en aquest cas el propi Varés, deixa la càmera de filmar, per fer d'actor.

Aquesta pel·lícula, rodada entre la població de Santa Eugènia i el sector del portal de Sant Cristòfol a Girona, va tenir un cost d'11 pessetes amb el revelat inclòs. Es va començar a rodar el novembre de 1930 i va finalitzar el febrer de 1931, coincidint amb la seva tornada a Girona per fer el servei militar.

Així doncs, el " Rapte de Ma. Rosa" es una de les pel·lícules que aquests dies es projectaran en aquesta sala en sessió contínua.

Tot seguit, podem veure una petita obra, que no sé ben bé si anomenar “pel·lícula”. Es una història breu, divertida, amb el punt naïf que els era propi a les històries que podien ser fetes i presentades en aquells anys 50 avorrits oficialment i tant interessants per sota mà. Va ser filmada al pati de l'estudi d'Antoni Varés i els voltants de la catedral.

Per últim, podran mirar un noticiari del GEiEG realitzat el 1936 amb unes imatges inèdites, que gràcies a les noves tecnologies i l'interès per part del CRDI per a la recuperació, difusió i conservació de tot el material cinematogràfic d'A.Varés ha fet possible establir una relació entre imatges trobades enmig de metres de cel·luloide solts i dels descarts de les pel·lícules.

Aquesta feina de recuperació per part del CRDI dóna la possibilitat de que el material custodiat, a més a més de ser conservat, inventariat i digitalitzat, fa que gaudeixi d'una difusió i no quedi a l'oblit i guardat en un armari amagat als ulls dels espectadors.

Si avui commemorem el cinquantè aniversari de la mort d'Antoni Varés, ara fa deu anys es celebrava el quarantè aniversari de la seva mort i el centenari de Josafat.

Josafat fou un dels projectes més ambiciosos d'Antoni Varés amb l'adaptació cinematogràfica de la novel·la de Prudenci Bertrana. El projecte havia de ser el primer film sonor del cineasta amb música i diàleg. El guió, escrit conjuntament amb el seu col·laborador Lluís Bonavia, tenia el vistiplau de la filla de l'autor, Aurora Bertrana. Malauradament el projecte quedà inacabat per sempre amb la mort de l'autor.

La filòloga Glòria Granell, experta en l'obra de Bertrana, va recuperar el guió inèdit d'Antoni Varés basat en la discutida novel·la i es va fer càrrec de la transcripció del text i d'un estudi preliminar en què analitzà el pas de l'escriptura a la imatge, així com un estudi del que suposà l'aparició de la novel·la i la lectura i l'adaptació que seixanta anys després va fer Varés des de la mirada del cinema.

Tot el material gràfic, juntament amb el guió inèdit es troba guardat a l'Arxiu Municipal i recollit en un llibre publicat per l'ajuntament de Girona i que porta per títol “Bertrana i Varés. La Girona de *Josafat*”.

Amb aquesta mostra, volem que aquest acte sigui un petit homenatge per a l'home tendre, genial, creatiu i artista que fou Antoni Varés i que de ben segur en paraules de Jacques Brel, hauria volgut FER-SE VELL SENSE ESDEVENIR ADULT. En paraules de la seva filla **Albina Varés i de Batlle**

Per a més informació contacteu amb

Carme Irla

Responsable de comunicació del Museu d'Història de Girona

cirla@ajgirona.cat

972 222 229

www.girona.cat/museuhistoria/premsa

